ايىندى 70 جىل كورەسكە تولى جاڭا ٴداۋىر

ون مىڭ شاقىرىمدىق چاڭجياڭداعى تۇڭعىش توسپا

جاڭا جۇڭگونىڭ داڭقتى جىلدارى

چاڭجياڭ تاسقىنىن بويسۇندىرۋ جۇڭحۋا ۇلتىنىڭ مىڭداعان جىلداردان بەرگى ارمانى. جاڭا جۇڭگو قۇرىلعانىنان كەيىن، 1953 ـ جىلى ماۋ زىدۇڭ چاڭجياڭدى تىزگىندەۋ ماڭىمەتىن تىڭداعان كەزدە كورەگەندىكپەن بىلاي دەپ اتاپ كورسەتتى: الدىمەن ٴۇش قىساڭ قۇرىلىسىن سالىپ، وسى نەگىزگى اۋىزدى بۋگەپ، "ٴبىر قيمىلمەن تۇتاس جەڭىسكە جەتۋ قاجەت".

گىجوۋبا ينجەنەرياسىنىڭ زەرتتەلۋى وتكەن عاسىردىڭ 50 ـ جىلدارىنىڭ سوڭىندا باستالعان. 1970 ـ جىلى 12 ـ ايدىڭ ورتا شەنىندە جوۋ ىنلاي جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسى ورتالىق كوميتەتى ساياسي بيۋروسىنىڭ ٴماجىلىسىن باسقارىپ اشقاندا، گىجوۋبا سۋ يگىلىگى تورابى ينجەنەرياسىنا قاتىستى ماسەلەلەردى تالقىلايدى. وسىدان كەيىن، ماۋ زىدۇڭ بەكىتۋ جاساپ، وسى توسپانى سالۋدى ماقۇلدايدى. 12 ـ ايدىڭ 30 ـ كۇنى 80 مىڭ اسكەر، بۇقارا گىجوۋبا سۋ يگىلىگى تورابى ينجەنەرياسىن باستاۋ سالتىن وتكىزىپ، جۇڭحۋا ۇلتى "بۇلت جاڭبىرى ۋشانىنىڭ جۇگەندەلىپ، اينا كول تولىماق شىڭدار قىساڭىنا" دەيتىن الىپ جوباعا قاراي تۇڭعىش قادام تاستادى.

سول كەزدەگى جاعدايعا ساي، گىجوۋبا ينجەنەرياسى قۇرىلىسىندا، ٴبىر جاعىنان، بارلاۋ ـ ولشەۋ، ٴبىر جاعىنان، جوبالاۋ، ٴبىر جاعىنان، قۇرىلىس جۇرگىزۋ ٴتاسىلى قولدانىلدى. ٴتۇرلى سەبەپتەرگە بايلانىستى، 1972 ـ جىلدىڭ سوڭىندا، ينجەنەريانى توقتاتۋ ۇيعارىلادى. گىجوۋبا ينجەنەرياسىنىڭ جوباسىن وزگەرتۋ قىزمەتى نەگىزىنەن اياقتالعان سوڭ، 1974 ـ جىلدىڭ سوڭىندا، تولىعىراق ينجەنەريا قايتادان جۇمىس باستايدى. 1988 ـ جىلدىڭ سوڭىندا، تۇتاس ينجەنەريا قۇرىلىسى اياقتايدى.

گىجوۋبا ينجەنەرياسى ون مىڭ شاقىرىمدىق چاڭجياڭدا سالىنعان تۇڭعىش الىپ توسپا، ٴۇش قىساڭ ينجەنەرياسىنىڭ قۇرامداس بولىگى. گىجوۋبا سۋ يگىلىگى تورابى ينجەنەرياسى كەمە توسپاسىنان، ەلەكتر ستانسياسى زاۋىت ۇيىنەن، سۋ اعىزۋ توسپاسىنان، تۇنبا ىعىستىرۋ توسپاسىنان جانە سۋ توسۋ قۇرىلىسىنان قۇرالعان. 1 ـ، 2 ـ ٴنومىرلى ەكى كەمە توسپاسىنان 12 مىڭ تونناداعى 16 مىڭ توننالىق دەڭگەيلى اۋىرلىقتاعى كەمەلەر وتە الادى. 3 ـ ٴنومىرلى كەمە توسپاسىنان 3000 توننادان تومەنگى جولاۋشى، جۇك كەمەسى وتە الادى. ەلەكتر ستانسياسى گەنەراتور اگرەگاتتارىنىڭ جالپى سيىمدىلىعى 2 ميلليون 715 مىڭ كيلوۋات. سۋ توسپاسىنىڭ جالپى ۇزىندىعى 2595 مەتر، توسپانىڭ ەڭ بيىك جەرى 47 مەتر، سۋ قويماسىنىڭ سيىمدىلىعى شامامەن ٴبىر ميلليارد 580 ميلليون تەكشەمەتر.

گىجوۋبا سۋ يگىلىگى تورابى ينجەنەرياسى ەلىمىزدىڭ سۋ ەلەكتر قۇرىلىسى تاريحىنداعى بەلەس. ول بەلگىلى دەڭگەيدەن العاندا چاڭجياڭ تاسقىنىن باسەڭدەتتى، ەلەكتر شىعارۋ، قىساڭ سۋ جولىن جاقسارتۋ قاتارلى رولعا يە، زور ەكونوميكالىق جانە قوعامدىق ونىمدىلىكتى ساۋلەلەندىردى. سونىمەن بىرگە، ول ەلىمىزدىڭ سۋ ەلەكتر قۇرىلىسىنىڭ عىلىم ـ تەحنيكالىق ورەسىن جوعارىلاتىپ، ٴبىر توپ جوعارى ساپالى سۋ ەلەكتر قۇرىلىسى قوسىنىن باۋلىپ جانە شىڭداپ، ٴۇش قىساڭ سۋ يگىلىگى تورابى ينجەنەرياسى قۇرىلىسى ٴۇشىن قىمباتتى تاجىريبە توپتادى.

(شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 10 ـ ايدىڭ 3 ـ كۇنى بەيجىڭنەن بەرگەن حابارى)

اقتوعاي اۋىلىندا قۋانىشتى ىستەر مول

(باسى 1 ـ بەتتە)

شامدار جايناپ تۇردى، ماليكەم مەن باسقا 10 نەشە ايەل جۇمىسكەر مەكتەپ كيىمى تاپسىرىسىن تىگىپ جاتتى، مەملەكەت مەرەكەسىنەن بۇرىن بالالاردىڭ جاڭا مەكتەپ كيىمىن ۇلگىرتىپ تىگىپ بولۋ ٴۇشىن جۇمىسكەرلەر ٴۇرتىس بىرنەشە كەش ۇستەمەلەپ جۇمىس ىستەدى. "ۇستەمەلەپ جۇمىس ىستەۋ جاپالىراق بولعانىمەن، ٴبىر ايدا 2000 نەشە يۋان كىرىس تابا الامىز، بۇل ەگىن تاباتىن كىرىستەن الدەقايدا مول"، ـ دەدى ماليكەم قاناعاتتانا.

ٴبايىربا كيىم ـ كەشەك فابريكاسى قىستاقتاعى ەڭ ەرتە قۇرىلعان كاسىپورىن، بيىل قۇرىلعانىنا 3 جىلدىڭ ٴجۇزى بولدى، 130 كەدەي ەڭبەككۇش وسى جەردە جۇمىستاندى. "كاسىپ سالاسىن دامىتقاندا عانا، بايۋ جولىن اشۋعا بولادى، بۇل اۋىر كەدەي قىستاقتاردىڭ كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ جولىندا سەزىنگەن قاعيداسى"، ـ دەدى اۆتونوميالى رايوندىق ەكولوگيالىق ورتا مەڭگەرمەسىنىڭ "ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، توعىستىرۋ" بويىنشا وسى قىستاقتا تۇراتىن قىزمەت اترەتىنىڭ باس جەتەكشىسى گاۋ ليجۇن.

بيىل اۆتونوميالى رايوندىق ەكولوگيالىق ورتا مەڭگەرمەسىنىڭ "ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، توعىستىرۋ" قىزمەت اترەتى اقتوعاي اۋىلىنىڭ 5 قىستاعىندا ىلگەرىندى ـ كەيىندى كيىم ـ كەشەك فابريكاسى، ٴۇي جيھازدارى زاۋىتى، قۇرىلىس سالۋ اترەتى، جاڭعاق وڭدەۋ زاۋىتى سياقتىلاردى سالىپ، "كاسىپورىن + سەلبەستىك كووپەراتيۆى + كەدەي وتباسى" ۇلگىسىن قولدانىپ، بايۋعا باستاۋشى مەن كەدەي وتباسى اراسىندا مۇددەلىك بايلانىسۋ مەحانيزمىن ورناتۋعا جەتەكشىلىك ەتىپ، كەدەي وتباسىلارىن كىرىسىن ارتتىرىپ كەدەيلىكتەن ارىلۋعا جەتەكتەپ، كەدەي بۇقارانى كاسىپ سالاسىن دامىتۋ الا كەلگەن پايدادان يگىلىكتەندىردى. "قازىر كاسىپ سالاسىن دامىتۋ الا كەلگەن ەڭبەكاقى سيپاتتى كىرىس قىستاق تۇرعىندارىنىڭ كىرىسىنىڭ 60%تەن استامىن يەلەيدى"، ـ دەدى گاۋ ليجۇن.

تىڭ جەردىڭ 1.3 مىڭعا جەتپەۋى، ەگىستىك جەردەن كىرىس كىرگىزۋ مۇمكىندىگىنىڭ از بولۋى سىندى ٴىس جۇزىندىكتى توقىرەتىپ، اۋدان قالاشىعىنا جاقىن بولۋداي جاعراپيالىق ابزالدىلىقتان تولىق پايدالانىپ، قىزمەت اترەتى مەن قىستاق "ەكى كوميتەتى" ساۋدا ـ ساتتىق جاساۋدى زور كۇشپەن دامىتۋ ٴۇشىن قىستاق تۇرعىندار كوميتەتىنىڭ الدىڭعى جاعىنان اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرى ساۋدا بازارىن اشۋدى ۇيعارادى.

بيىل قىزمەت اترەتى ٴبىدايدى ارالاستىرا ەگۋ ارقىلى ٴونىم مولشەرىن جوعارىلاتىپ، قىستاق تۇرعىندارىنىڭ كىرىسىن ارتتىرۋ ٴۇشىن، 250 مۋ جەردەگى جاڭعاق ورمانىن ساپاسىن جوعارىلاتىپ، ٴونىمىن ارتتىرۋدان ۇلگى كورسەتەتىن ورمانعا اينالدىردى ٴارى ەكونوميكالىق ٴونىمى جوعارى جىنىسى اسقاباعىن كىرگىزىپ، جاڭعاق ورمانىنىڭ توقىرەگىنە، ٴجۇزىم سورەسىنىڭ استىنا ەكتى.

جاڭعاق اتىزىندا

باعىلعان تاۋىقتا تاپسىرىس كوپ

9 ـ ايدىڭ 29 ـ كۇنى قاتا ٴۇجىما قىستاعىنىڭ تۇرعىنى مامەت تۇنياز جاڭا عانا جيعان جاڭعاعىن كەپتىرۋدە، ول بيىل جاڭعاعىن ساتقانان كەيىن، باعىمشىلىق كاسىبىن دامىتۋدى ويلاستىرۋدا.

بيىل جازدا مامەت ٴوز ٴۇيىنىڭ جاڭعاق اتىزىنا 100 جەرگىلىكتى تاۋىق باققان، بۇل كۇندەرى ٴار جەردەن كەلىپ تۇسكەن تاپسىرىس ونى ەرەكشە قۋاندىردى، ەسىگىنىڭ الدىنان وسىنشالىق ساۋدا جاساعانى ونى قاباعات قۋانىشقا بولەدى. "بيىل باققان تاۋىقتارىمدى اۋدان قالاشىعىنا اپارۋىمنىڭ قاجەتى قالمادى، قىستاقتاعى اۋىل شارۋاشىلىق ونىمدەرى ساۋدا بازارىندا ـ اق ساتىپ جىبەردىم"، ـ دەدى مامەت.

تۇتاس قىستاقتاعى جان باسىنا تۋرا كەلەتىن ەگىس-

ٴبىر وتباسىنا ٴبىر شارا

كەدەيلىكتەن ارىلتۋدىڭ "ۇتقىر ٴادىسى"

كەدەيلىكتەن ارىلتۋدان قامال الۋ شەشۋشى شايقاسىنىڭ شەشۋشى جەڭىسىنە قول جەتكىزۋ بارىسىندا، ٴتۇيىندى شەشىم ەتۋگە ٴتيىستى تاعى ٴبىر ٴىس بۇقارا كەدەيلىكتەن ارىلعان سوڭ قايتالاي كەدەيلەسۋ ماسەلەسىنىڭ الدىن الۋ.

يىڭسۋ گەتىلىك قىستاعىنىڭ 43 جاستاعى تۇرعىنى ٴزورام ماۋتتىڭ كۇيەۋى اۋرۋدان قايتىس بولعاندىقتان، ۇلى ورتا تەحنيكۋمدى ٴالى بىتىرمەگەندىكتەن، قايتادان كەدەيلەسۋ حاۋپى تونەدى. ٴزورام سياقتى كەدەيلىكتەن ارىلۋ ولشەمىنىڭ الدى ـ ارتىندا جۇرگەندەردەن يىڭسۋ گەتىلىك قىستاعىندا تاعى دا 75 وتباسى بار.

وتباسىلارىن ارالاپ زەرتتەۋ جۇرگىزۋ بارىسىندا، "ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، توعىستىرۋ" بويىنشا قىستاقتا تۇراتىن قىزمەت اترەتى مەن قىستاق "ەكى كوميتەتى" ٴزورامعا كەدەيلىكتەن ارىلۋدىڭ "شاراسىن" كورسەتتى. قىسقا مەزگىلدە ماقتا تەرىپ، 2 ايدا 5000 يۋانىنىڭ ايىنالاسىندا اقشا تاپقىزۋ؛ قىستاقتا الەۋمەتتىك يگىلىك قىزمەت ورنىندا تازالىقشى قىزمەت ىستەۋ، وعان قوسا ٴتۇرلى ساياساتتىق كومەك قاراجاتتاردى بەرۋ، ٴزورام وتباسىنداعى 3 ادامنىڭ بيىلعى جان باسىندىق ورتاشا تاق كىرىسىن 6600 يۋانعا جەتكىزۋدى مەجەلەيدى.

اۆتونوميالى رايوندىق ەكولوگيالىق ورتا مەڭگەرمەسىنىڭ وسى قىستاقتا تۇراتىن "ۇعىسۋ، تيىمدىلىك جاساۋ، توعىستىرۋ" قىزمەت اترەتىنىڭ باستىعى لان ۋىنحۇي بىلاي دەدى: كەدەي وتباسىلارىنىڭ جاعدايىمەن بىرلەستىرىپ، ٴبىز كەدەيلىكتەن ارىلتىپ كىرىستى ارتتىرۋدا "ٴبىر وتباسىنا ٴبىر شارا"، "ٴبىر ادامعا ٴبىر ٴتاسىل" بەلگىلەپ، كىرىسى تومەن بولادى دەپ مەجەلەنگەندەردىڭ كىرىسىن ارتتىرۋ شاراسىن رەتتەپ، ٴادىس ـ شارانىڭ ناقتى ونىمدىلىگىنە، كىرىسىنىڭ ولشەمگە جەتۋىنە شىنايى كەپىلدىك ەتتىك. "تەك كەدەيلىكتەن ارىلۋ عانا ەمەس، بايۋى دا قاجەت، كەدەيلىكتەن ارىلتۋدىڭ ساپاسىن شىنايى ويداعىداي مەڭگەرەمىز"، ـ دەدى لان ۋىنحۇي.

ۇلتتىڭ گۇلدەنۋى جولىندا . ەرجۇرەك قۇرباندار شەجىرەسى

جاڭ حۋا: ارمانعا باي، ٴوزىن ارناۋعا باتىل ۇزدىك ستۋدەنت

جاڭ حۋانىڭ سۋرەتى.

□ شينحۋا اگەنتتىگى تاراتقان

شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 9 ـ ايدىڭ 12 ـ كۇنى حاربيننەن بەرگەن حابارى (ٴتىلشى ۋاڭ جۇنباۋ). چيچيك كەزىندە جۇڭگو حالىق ازاتتىق ارمياسى اۋە ارمياسى اسكەري شيپاگەرلىك داشۋەسىنىڭ (4 ـ اسكەري شيپاگەرلىك داشۋەسى) وقۋشىلارى جاڭ حۋانىڭ قابىرىنىڭ الدىنا كەلىپ، ازا ٴبىلدىرۋ قيمىلىن وتكىزىپ، ونىڭ وسكەلەڭ دە قالتقىسىز رۋحىن اسقاقتاتتى. جاڭ حۋا جاڭا ٴبىر ۇرپاق ستۋدەنتتەردىڭ ۇزدىك ۋاكىلى. 1982 ـ جىلى 7 ـ ايدىڭ 11 ـ كۇنى دايىراق كولشىگىنە ٴتۇسىپ كەتكەن ۋي جىدىنى قۇتقارۋ ٴۇشىن، نەبارى 24 جاستاعى جاڭ حۋا ٴوز ٴومىرىن ارنادى. تالاي جىلدان بەرى، ونىڭ ىزگى ٴىسى جۇرتتىڭ كوكەيىنەن شىقپادى.

جاڭ حۋا 1958 ـ جىلى 10 ـ ايدا حيلۇڭجياڭ ولكەسىنىڭ حۇلين اۋدانىندا دۇنيەگە كەلگەن. باستاۋىش، ورتا مەكتەپ كەزدەرىندە ٴمورالدى دا قابىلەتتى بولعاندىقتان، تالاي رەت "ۇشتە جاقسى وقۋشى" بولىپ باعالانعان. 1977 ـ جىلى جۇڭگو حالىق ازاتتىق ارمياسىنا قاتىناسىپ، تالاي رەت سيلانعان، قىزمەت ورنىنىڭ اسكەر جاتتىقتىرۋداعى ۇلگى اسكەرى بولدى. 1979 ـ جىلى جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسىنا مۇشە بولعان.

1979 ـ جىلى كۇزدە جاڭ حۋا شينياڭ اسكەري رايونىنىڭ اۋە ارمياسى جۇيەسىندەگى بىرىنشىلىك ناتيجەمەن 4 ـ اسكەري شيپاگەرلىك داشۋەسىنىڭ اۋە ارمياسى شيپاگەرلىك فاكۋلتەتىنە قابىلداندى. جاڭ حۋا ۇيرەنۋ، يدەيا، ستيل، ٴتارتىپ، ٴمورال سياقتى جاقتاردا وزىنە قاتاڭ تالاپ قويىپ، ٴارقاشان "لەي فىڭدى ۇنەگە ەتتى"، "ٴداۋىردىڭ قاھارمانى بولدى". ول كۇندەلىگىنە بىلاي دەپ جازادى: "پارتيا ىستەرى قاجەت ەتسە بولعانى، جانىمدى قيۋدان ەشقاشان تايىنبايمىن".

"ٴتىرى جۇرسەم بولعانى حالىق بۇقاراسىن ازاپتان ارىلتامىن، بۇل مەنىڭ ەڭ زور باقىتىم". ول لەي فىڭ سياقتى كوللەكتيۆكە كوڭىل ٴبولىپ، باسقالارعا كومەكتەسۋگە پەيىل بولدى. مەكتەپتە، ول دەمالىس ۋاقىتتارىنان پايدالانىپ شاعىن گازەت شىعارىپ، مەكتەپتەگى جاقسى ادام، جاقسى ىستەردى ۇگىتتەدى؛ پويەز بەكەتىندە، ول جولاۋشىلاردىڭ كوپ جۇك الىپ، جۇرە الماي قينالىپ كەلە جاتقانىن كورىپ ىرىقتىلىقپەن بارىپ كومەكتەستى. ول لەي فىڭ سياقتى جاقسى مەن جاماندى ايىرا بىلىپ، ادىلەت جولىندا ايانبادى. ٴبىر جولى الەۋمەتتىك اۋتوبۋزدا جاڭ حۋا ٴبىر ۇرىنىڭ ۇرلىق ىستەپ جاتقانىن بايقاپ قالادى دا، كەۋدە كەرىپ العا شىعىپ، ۇرىنى ۇرلاپ العان اقشا قاپشىعىن قايتارۋعا زەكىرە بۇيىرىق بەرەدى. ول لەي فىڭ سياقتى مەملەكەتتىڭ مۇددەسىنە كوڭىل ٴبولىپ، حالىقتىڭ مال ـ مۇلكىن قورعادى. ٴبىر جىلى، جاڭ حۋا جازدىق دەمالىستا اتا ـ اناسىنا امانداسالى ۇيىنە قايتقانىندا، ٴدال سول جەردە سەل ٴجۇرىپ جاتقان كەزگە تۋرا كەلەدى، ول اتا ـ اناسىمەن جۇزدەسە سالا جۇمىس ورنىنا بارىپ، حاۋىپتەن اراشالاپ، اپاتتان قۇتقارۋعا قاتىناسادى. سودان ەكىنشى كۇنى تاڭ بوزارىپ اتقاندا عانا اتا ـ اناسىنىڭ قاسىنا قايتىپ كەلەدى.

1982 ـ جىلى 7 ـ ايدىڭ 11 ـ كۇنى شي ـ ان قالاسى باچياۋ رايونى شينجۋ اۋىلىنداعى 69 جاستاعى ۋي جىدى كاريا الەۋمەتتىك دارەتحاناداعى دايىراق ـ نەسەپتى تازالاپ جاتقاندا، شالشىق گازىنەن ۋلانىپ جىعىلىپ، دايىراق كولشىگىنە ٴتۇسىپ كەتەدى. كوشەدە جۇمىس ٴبىتىرىپ جۇرگەن جاڭ حۋا قۇتقارۋعا شاقىرعان داۋىستى ەستي سالا قولىنداعى زاتتارىن تاستاي سالىپ، دەرەۋ جۇگىرىپ بارادى دا، قۇتقارۋ جۇرگىزۋ بارىسىندا تاۋەكەلگە بەل بۋىپ، ەكى مەتر تەرەڭدىكتەگى دايىراق كولشىگىنە ٴتۇسىپ، بار كۇشىن سالا ۋي جىدىنى قۇتقارادى.

دايىراق كولشىگى قويۋ شالشىق گازىنە تولىپ تۇرعاندىقتان، جاڭ حۋا باقىتقا قارسى شالشىق گازىنان ۋلانىپ دايىراق كولشىگىنەن شىعا الماي قالادى، اۋىر دارەجەدە ۋلانىپ تۇنشىققاندىقتان، قۇتقارۋ ٴونىم بەرمەي، نەبارى 24 جاسىندا داڭقپەن قۇربان بولادى.

جاڭ حۋانىڭ قاھارماندىق ارەكەتى مەن وسكەلەڭ ٴمورالى بۇكىل قوعامدا كۇشتى اڭىس قوزعايدى. 1982 ـ جىلى جاڭ حۋاعا "مۇراتى ٴۇشىن ٴوزىن ارناۋعا باتىل ۇزدىك ستۋدەنت" داڭقتى اتاعى بەرىلەدى، بۇكىل ەلدەگى جوعارى مەكتەپتەر مەن دەنساۋلىق ساقتاۋ جۇيەسى جاڭ حۋادان ۇيرەنۋ قيمىلىن ورىستەتەدى.

جاڭ حۋانىڭ جان اشىر ـ جاقىندارى، ساباقتاستارى، سونداي ـ اق جاڭ حۋامەن ٴبىر داۋىردە ەرجەتكەن قىرۋار ادام جونىنەن ايتقاندا، ول باستان ـ اياق جۇرت جۇرەگىندەگى ۇمىتىلماس قاھارمان سانالادى. 2015 ـ جىلى قاھارماننىڭ سۇيەك كۇلى تۋعان جەرىنە كوشىرىلەدى، جەرگىلىكتى ورنىنداعى ٴار سالا چيتايچي قالالىق قۇرباندار قابىرستانىندا "جاڭ حۋا قۇربانىنىڭ سۇيەك كۇلىن جەرلەۋ سالتىن" دابىرالى وتكىزەدى. قۇرباننىڭ تۋىس ـ تۋعاندارىنىڭ، سول جەردە تۇراتىن اسكەري بولىمدەگى كوماندير ـ جاۋىنگەرلەردىڭ ۋاكىلدەرى جانە ورتا، باستاۋىش مەكتەپ وقۋشىلارى قاتارلىلاردان مىڭعا تاياۋ ادام وسى ٴبىر ايىندى ساتكە كۋا بولدى.

بۇل كۇندەرى مەيلى جاڭ حۋا قۇربان بولعان جەردە، الدە ونىڭ اۋىلىندا بولسىن، جاڭ حۋانىڭ ادام قۇتقارۋعا باتىل ٴباي تىگىپ، قالتقىسىز ۇلەس قوسقان رۋحى كەيىنگىلەرگە تەرەڭ اسەر قالدىرىپ، رۋحى ۇزدىكسىز جالعاسۋدا.

گو جۇنچيك: ارت ـ ارتىنان ەسەلى ەڭبەك كورسەتكەن "زامانىمىزدىڭ حۋا مۋلانى"

گو جۇنچيكتىڭ سۋرەتى.

□ شينحۋا اگەنتتىگى تاراتقان

شينحۋا اگەنتتىگىنىڭ 9 ـ ايدىڭ 13 ـ كۇنى شىنياڭنان بەرگەن حابارى (ٴتىلشى جاۋ حۇڭنان). لياۋنيڭ ولكەسى جينجوۋ قالاسىنداعى لياۋشىن شايقاسى ەسكەرتكىش سارايىنداعى قاھارمان قۇرباندار زالىندا ەكسكۋرسياۋشىلار ٴبىر ايەل قاھارماننىڭ سۋرەتى الدىندا كوپ توقتالادى. جاپالى شايقاس جىلدارىندا، ول 5 جىل بويى ەرلەرشە جاسانىپ، ەر جولداستار سياقتى اتويلاپ الدا ٴجۇرىپ، قان مايداندا قيان ـ كەسكى شايقاس جاساپ، جۇڭگو حالقىنىڭ ازاتتىق ىستەرى ٴۇشىن باسىن ٴباي تىگىپ، ارت ـ ارتىنان ەسەلى ەڭبەك كورسەتىپ، "زامانىمىزدىڭ حۋا مۋلانى" اتالعان. ول ايگىلى اڭگىمە جانە كينو ــ «سوعىس وتىنداعى جاستىق كوكتەم»دەگى باس كەيىپكەر "گاۋ شان"نىڭ تۇرمىستاعى ٴتۇپ تۇلعاسى، ەرەكشە دارەجەلى ايەل سوعىس قاھارمانى گو جۇنچيك.

گو جۇنچيك، 1931 ـ جىلى لياۋنيڭ ولكەسىنىڭ ليگيۋان اۋدانىنداعى ٴبىر كەدەي شارۋا وتباسىندا دۇنيەگە كەلگەن. 1945 ـ جىلى جەر يەسى قاستىقپەن ولتىرگەن اكەسىنىڭ كەگىن الۋ ٴۇشىن، ول ٴوزىنىڭ شىنايى جىنىسىن جاسىرىپ، جاسىن 2 جاس ۇلكەيتىپ مالىمدەپ، گو فۋ دەگەن جالعان اتپەن ارمياعا قاتىناسادى. ىلگەرىندى ـ كەيىندى بايلانىسشى، قورعاۋشى، بانجاڭ، ليانداۋيدىڭ حاتشىسى جانە ورىنباسار جىداۋيۋان مىندەتتەرىن وتەيدى.

گو جۇنچيك ارمياعا بارعانان كەيىن، ساياسي ـ يدەيالىق ساناسى ەرەكشە تەز جوعارىلاپ، بەلسەنە پارتيا ۇيىمىنا جاقىنداسادى. ول پارتياعا كىرۋ وتىنىشىندە: "حالىق ٴۇشىن قىزمەت ىستەگەن ەكەنسىڭ، سوڭىنا دەيىن ىستەۋ كەرەك. پارتيانىڭ مىندەتىن ورىنداۋ ٴۇشىن، قان توگىپ، قۇرباندىق بەرۋدەن ايانباۋ كەرەك"، ـ دەپ جازادى. 1947 ـ جىلى 6 ـ ايدا ول جۇڭگو كوممۋنيستىك پارتياسىنا مۇشە بولادى.

ارميا سىندى ۇلكەن شاڭىراقتا، گو جۇنچيك تەرەڭ تاپتىق سۇيىسپەنشىلىكپەن جاۋىنگەر سەرىكتەرىنە شىن پەيىلمەن قامقورلىق جاسايدى. ادەتتە بىرەۋ اۋىرىپ ـ سىرقاپ قالسا، ول كومەكتەسىپ ناۋقاسقا تاماق جاساپ بەرەتىن؛ جورىقتا شىققاندا ول جولداستارىنىڭ مىلتىقتارىن، سومكەلەرىن كوتەرىسىپ، جارالىلاردى، ناۋقاستاردى شۇعىل قۇتقارىساتىن. ٴبىر جولعى جورىقتا بەلۋاردان اساتىن وزەننەن وتەتىن كەزدە، ول باستاماشىلدىقپەن ناۋقاستاردى ٴبىر ـ بىردەن وزەننەن ارقالاپ وتكىزەدى، ٴبىراق ٴوزى دە سۋىق ٴوتۋ سەبەپتى سوزىلمالى سىرقاتقا دۋشار بولدى.

1948 ـ جىلدىڭ باسىندا، گو جۇنچيك شىعىس سولتۇستىك دالالىق ارمياسى ٴمالىم ٴبولىمى 3 ـ ليان 4 ـ بانىنىڭ بانجاڭى مىندەتىن وتەۋگە الماستىرىلادى. كوپ وتپەي پيڭچۋان شايقاسى باستالادى. ونىڭ باسشىلىعىنداعى 4 ـ بان اتويشى بان رەتىندە، قالانىڭ شىعىسىنداعى ەكىنشى جوتانى تارتىپ الۋداي اۋىر مىندەت ارقالايدى. سول كەزدە بۇكىل باندا نەبارى 10 نەشە ەسكىشە مىلتىق پەن نەشە ون گراناتا عانا بار بولاتىن، جاۋىنگەرلەردىڭ دەنى شايقاس مايدانىنا تۇڭعىش قاتىناسقان جاڭا اسكەرلەر، ال ولاردىڭ توتەپ بەرەتىنى قارۋ ـ جاراعى كەمەلدى 60 نەشە جاۋ ەدى. شايقاس باستالعانان كەيىن، گو جۇنچيك قىزىل تۋدى بۇلعاپ اتويلاپ ەڭ الدا جۇرەدى. شايقاستا قاسىندا جۇگىرىپ بارا جاتقان ورىنباسار بانجاڭ وق ٴتيىپ قۇربان بولادى. ول "ورىنباسار بانجاڭنىڭ كەگىن الايىق" دەپ ايعاي سالىپ، باستاماشىلدىقپەن جوتاعا قاراي ۇمتىلادى. جاۋ اتويعا قارسى شابۋىلعا وتكەندە ول جاۋىنگەر سەرىكتەرىن باستاپ، جاۋمەن قويان ـ قولتىق سايىسىپ، سوڭىندا شايقاستىڭ جەڭىسكە قول جەتكىزەدى. گو جۇنچيك پاراساتتىلىعىمەن، ەرلىكپەن قولباسشىلىق ەتىپ، اۋىر ەلەمەي تاباندىلىقپەن شايقاسقاندىعى سەبەپتى ەڭبەك كورسەتەدى. تۋان دا 4 ـ بانعا "شايقاستاعى ۇلگىلى بان" سىيلىق جالاۋشاسىن بەرەدى.

ايەل ەكەندىگى سىندى قۇپيالىقتىڭ اشكەرەلەنىپ قالماۋى ٴۇشىن، 5 جىل ىشىندە گو جۇنچيك ەشقاشان كيىمىن شەشىپ ۇيىقتامايدى، باسقالارمەن بىرگە دارەتكە شىقپايدى، بىرگە جۋىنبايدى. 1950 ـ جىلى 4 ـ ايدا، شەكتەن تىس شارشاپ كەتكەندىگى سەبەپتى، گو جۇنچيك ناۋقاستانىپ شيپاحاناعا جاتىپ قالادى، ونىڭ شىنايى جىنىسى وسى كەزدە عانا اشكەرەلەنەدى. سول جىلى 9 ـ ايدا ول ەرەكشە دارەجەلى ايەل سوعىس قاھارمانى رەتىندە مەملەكەتتىك سوعىس قاھارماندارى ۋاكىلدەر جينالىسىنا قاتىناسىپ، ماۋ زىدۇڭ، جوۋ ىنلاي، ليۋ شاۋچي، جۋ دى قاتارلى پارتيا مەن مەملەكەت باسشىلارىنىڭ شىنايى قابىلداۋىندا بولادى. جينالىس اياقتالعانان كەيىن، ول جۇڭگو جاستار ۋاكىلدەر ۇيىرمەسىنىڭ مۇشەسى رەتىندە سوۆەت وداعىنا ساپارلاي بارىپ، ماسكەۋ شىعىس داشۋەسىندەگى ستۋدەنتتەردىڭ قىزۋ قارسى الۋىنا بولەنەدى. ەلگە قايتقانان كەيىن، جۇڭگو حالىق داشۋەسىنە كىرىپ وقيدى.

وقۋ تاۋسقانان كەيىن، ۇيىمنىڭ ورنالاستىرۋىمەن گو جۇنچيك كاسىپ اۋىستىرىپ، جەرگىلىكتى ورىنعا قىزمەتكە ورنالاسىپ، ىلگەرىندى ـ كەيىندى شاندۇڭ ولكەسى چيڭداۋ 1 ـ كيىم ـ كەشەك فابريكاسىنىڭ باستىعى، شاندۇڭ ولكەسى ساۋشيان اۋداندىق حالىق ىستەرى مەكەمەسىنىڭ ورىنباسار باستىعى سياقتى مىندەتتەردى وتەيدى. 1981 ـ جىلى زەينەتكە شىققانان كەيىن، جياڭسۋ ولكەسىنىڭ چاڭجوۋ قالاسىنا قونىستانادى. 1983 ـ جىلى 9 ـ ايدا نانجيڭدە اۋرۋ سەبەبىنەن قايتىس بولادى.

ليگيۋان قالالىق قىزىل گەندى ساقتاۋ كورمە سارايىنىڭ باستىعى چي جي بىلاي دەيدى: گو جۇنچيكتىڭ ٴبىر ٴومىرى قاھارماندىقپەن وتكەن ٴومىر. ونىڭ اتاق ـ ابىرويىمەن ساناسپايتىن ٴومىر پوزيتسياسى سوڭعى ۇرپاقتار ٴۇشىن وسكەلەڭ دە قاراپايىم ونەگە ورناتتى.